

MILES JT

EUROOPA KOHTU OTSUS (suurkoda)

14. juuni 2011 *

Kohtuasjas C-196/09,

mille ese on EÜ artikli 234 alusel Euroopa koolide pretensioonide nõukogu 25. mai 2009. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 29. mail 2009, menetluses

Paul Miles jt

versus

Euroopa koolid,

EUROOPA KOHUS (suurkoda),

koosseisus: president V. Skouris, kodade esimehed A. Tizzano, J. N. Cunha Rodrigues, K. Lenaerts ja J.-C. Bonichot, kohtunikud A. Borg Barthet, M. Ilešič (ettekandja), J. Malenovský, U. Lõhmus, E. Levits, A. Ó Caoimh, L. Bay Larsen ja T. von Danwitz,

* Kohtumenetluse keel: prantsuse.

kohtujurist: E. Sharpston,
kohtusekretär: ametnik R. Şereş,

arvestades kirjalikus menetluses ja 9. juuni 2010. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

- P. Miles jt, esindajad: advokaadid S. Orlandi ja J.-N. Louis,

- Euroopa koolid, esindaja: advokaat M. Gillet,

- Euroopa Komisjon, esindajad: B. Eggers ja J.-P. Keppenne,

olles 16. detsembri 2010. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus käsitleb ELTL artiklite 18, 45 ja 267 tõlgendamist.
- 2 See eelotsusetaotlus esitati kohtuvaidluses 137 Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi poolt Euroopa koolidesse lähetatud õpetaja ja Euroopa koolide vahel, mis käsitleb esiteks Euroopa koolide keeldumist kohandada 1. juulile 2008 eelnenud aja eest nende õpetajate töötasu pärast naelsterlingi väärtuse langust ja teiseks mainitud kuupäevale järgneval perioodil muu vääringu kui euro kursi kõikumisele vastavalt töötasu kohandamisel kasutatavat arvutusmeetodit.

Õiguslik raamistik

Euroopa koolide põhikirja konventsioon

- 3 Euroopa koolid loodi kahe dokumendiga, milleks on esiteks Luxembourgis 12. aprillil 1957. aastal alla kirjutatud Euroopa kooli põhikiri (*Recueil des traités des Nations Unies*, 443. kd, lk 129) ja teiseks Euroopa koolide 13. aprilli 1962. aasta asutamiskokkole viitega Euroopa kooli põhikirjale (*Recueil des traités des Nations Unies*, 752. kd, lk 267).

- 4 Need dokumendid asendati 21. juuni 1994. aasta Euroopa koolide põhikirja konventsiooniga (EÜT L 212, lk 3; ELT eriväljaanne 16/01, lk 16; edaspidi „konventsioon”), mis jõustus 1. oktoobril 2002 ja mis on käesoleval ajal kohaldatav õigusakt. Erinevalt esialgsetest dokumentidest, mille poolteks olid üksnes liikmesriigid, olid Euroopa koolide konventsiooni sõlmijaks ka Euroopa ühendused, kellele anti selleks volitus nõukogu 17. juuni 1994. aasta otsusega 94/557/EÜ, Euratom, millega volitatakse Euroopa Ühendust ja Euroopa Aatomienergiaühendust allkirjastama ja sõlmima Euroopa koolide põhikirja konventsiooni (EÜT L 212, lk 1; ELT eriväljaanne 16/01, lk 14).

- 5 Euroopa koolide konventsiooni põhjendused 1–4 on sõnastatud järgmiselt:

„võttes arvesse, et tagamaks Euroopa institutsioonide nõuetekohane toimimine, on Euroopa ühenduste teenistujate lastele ühtse hariduse andmiseks alates 1957. aastast loodud asutusi, mida nimetatakse Euroopa koolideks;

võttes arvesse, et Euroopa ühendused püüavad tagada kõnealuste laste ühtset haridust ja eraldavad selleks Euroopa koolide eelarvesse raha;

võttes arvesse, et Euroopa koolide süsteem on ainulaadne; võttes arvesse, et see on liikmesriikidevahelise ning liikmesriikide ja Euroopa ühenduste vahelise koostöö vorm, mille puhul teadvustatakse siiski täielikult liikmesriikide vastutust õpetuse sisu ja oma haridussüsteemi korraldamise ning oma kultuurilise ja keelilise mitmekesisuse eest;

arvestades, et:

[...]

- õpetajatele ja teistele põhikirjas käsitletud isikutele tuleks tagada piisav õiguskaitse kuratooriumi või haldusnõukogude otsuste eest; selleks tuleks moodustada pretensioonide nõukogu, millel oleks rangelt piiritletud pädevus,
 - pretensioonide nõukogu pädevus ei piira siseriiklike kohtute pädevust seoses tsiviil- ja kriminaalvastutusega”.
- 6 Euroopa koolide konventsiooni artikkel 7 näeb ette, et Euroopa koolide pretensioonide nõukogu (edaspidi „pretensioonide nõukogu”) on kuratooriumi, peasekretäri ja inspektorite nõukogude kõrval üks kõikidele koolidele ühistest organitest.
- 7 Euroopa koolide konventsiooni artikli 26 kohaselt „[k]onventsiooniosaliste vahelised vaidlused, mis käsitlevad käesoleva konventsiooni tõlgendamist ja kohaldamist ning mida kuratoorium ei ole lahendanud, kuuluvad Euroopa Ühenduste Kohtu ainupädevusse”.
- 8 Euroopa koolide konventsiooni artikkel 27 näeb ette:

„1. Moodustatakse pretensioonide nõukogu.

2. Kui ametkondlikul teel ei ole võimalik küsimust lahendada, on pretensioonide nõukogul esimese ja lõpliku instantsina ainupädevus kõikides vaidlustes, mis käsitlevad käesoleva konventsiooni kohaldamist kõikide selles käsitletud isikute suhtes, välja arvatud haldus- ja abipersonal, ja kõikide kõnealuseid isikuid negatiivselt mõjutavate konventsioonil või selle alusel kehtestatud eeskirjadel põhinevate aktide seaduslikkust, mille kuratoorium või kooli haldusnõukogu on käesolevas konventsioonis täpsustatud volitusi täites vastu võtnud. Kui sellised vaidlused käsitlevad raha, on pretensioonide nõukogul täielik pädevus.

Nende menetlustega seotud tingimused ja üksikasjalikud eeskirjad nähakse vastavalt vajadusele ette õpetajate teenistust korraldavate dokumentide või osalise tööajaga töötavate õpetajate teenistustingimuste või koolide üldeeskirjadega.

3. Pretensioonide nõukogu liikmete sõltumatus peab olema väljaspool kahtlust ja nad peavad olema tunnistanud juriidiliselt pädevaks.

Pretensioonide nõukogu liikmeks võivad saada üksnes isikud, kes on Euroopa Ühenduste Kohtu koostatud nimekirjas.

4. Kuratoorium võtab ühehäälselt vastu pretensioonide nõukogu põhikirja.

Pretensioonide nõukogu põhikirjas määratakse nõukogu liikmete arv, menetlus, mille alusel kuratoorium nad ametisse nimetab, nende ametiaja kestus ja nende suhtes kohaldatav rahastamiskord. Põhikirjas täpsustatakse nõukogu tegutsemisviis.

5. Pretensioonide nõukogu võtab vastu oma protseduurireeglid, mis sisaldavad põhikirja kohaldamiseks vajalikke sätteid.

Protседuurireeglid nõuavad kuratooriumi ühehäälselt heakskiitu.

6. Pretensioonide nõukogu otsused on konventsiooniosalistele siduvad ja juhul, kui konventsiooniosalistel neid ei rakenda, pööravad liikmesriikide asjaomased asutused need täitmisele kooskõlas vastavate siseriiklike õigusaktidega.

7. Muud vaidlused, milles koolid osalevad, kuuluvad siseriiklikku pädevusse. Käesolev artikkel ei mõjuta siseriiklike kohtute pädevust seoses tsiviil- ja kriminaalvastutusega.”

Euroopa koolide pretensioonide nõukogu põhikirja

- 9 Euroopa koolide pretensioonide nõukogu põhikirja (edaspidi „pretensioonide nõukogu põhikirja”) artikkel 1 näeb ette:

„1. [...] pretensioonide nõukogu koosneb kuuest liikmest, kes määratakse ametisse viieks aastaks.

2. Kuratoorium valib liikmed 2/3 hääleteenamusega Euroopa Ühenduste Kohtu poolt koostatud nimekirjast.

3. Liikmete ametiaeg pikeneb vaikumisi samaks perioodiks, kui kuratoorium ei otsusta 2/3 hääleteenamusega teisiti.

[...]"

10 Põhikirja artikkel 3 sätestab, et „[o]ma ametiaja jooksul ei tohi pretensioonide nõukogu liikmed osaleda poliitilises ega haldustegevuses ega tegutseda ametis, mis ei sobi kokku nende kohustusega tegutseda sõltumatult ja erapooletult.”

11 Põhikirja artikkel 5 sätestab, et „pretensioonide nõukogu liikme võib ametist tagandada üksnes juhul, kui pretensioonide nõukogu otsustab oma täiskogu istungil tegutsevate liikmete 2/3 hääleteenamusega, et nimetatud liige ei vasta enam liikmeksoleku tingimustele.”

12 Põhikirja artikkel 15 näeb ette:

„[...]

2. Ükski liige ei tohi osaleda sellise juhtumi uurimisel, milles tal on isiklik huvi või millelega ta on olnud varem seotud kas juhtumist huvitatud osapoole esindaja või nõustajana või kolleegiumi või uurimiskomisjoni liikmena või muul viisil.

3. Kui liige end taandab kas eespool loetletud põhjustel või eripõhjusel, teatab ta sellest nõukogu esimehele, kes korraldab vajaduse korral tema asendamise teise liikmega.

4. Kui pretensioonide nõukogu või sektsiooni esimees leiab, et liikme isiklikud asjaolud annavad alust taandamiseks, vestleb ta asjaomase isikuga; kui kokkulepet ei saavutata, teeb otsuse nõukogu või sektsioon. Pärast vastava liikme ärakuulamist peab nõukogu või sektsioon arutelu ning hääletab ilma selle liikme osaluseta. Kui asjaomane žürii leiab, et liige peab end taandama, korraldab pretensioonide nõukogu esimees tema asendamise.”

Euroopa koolide lähetatud töötajate personalieeskirjad

13 Euroopa koolide lähetatud töötajate personalieeskirjad (edaspidi „lähetatud töötajate personalieeskirjad”) võttis vastu kuratoorium Euroopa koolide konventsioonist tulenevat pädevust kasutades.

14 Versioonis, mis kehtis ajavahemikul 2004. aasta oktoobrist kuni 2008. aasta 30. juunini, sätestasid lähetatud töötajate personalieeskirjad järgmist:

„1. Käesolevas peatükis ette nähtud tingimuste kohaselt ja kui puuduvad muud konkreetsed sätted, on töötajal on õigus saada töötasu, mis vastab tema ametikohale ning sellega seotud palgatasemele, vastavalt käesoleva põhikirja III lisas esitatud määratlustele.

2. a) Pädevad siseriiklikud ametiasutused maksavad töötajatele liikmesriigis makstavat töötasu ning teatavad kooli direktorile makstavate summade suuruse, täpsustades summade arvutamisel arvesse võetud elemendid ning summadest maha arvatud kohustuslikult kinni peetava sotsiaalmaksu ja muud maksed.
- b) Kool maksab ühelt poolt personalieeskirjades ette nähtud töötasu ja teiselt poolt liikmesriigis makstava töötasu vahetusväärtuse vahe, millest on maha arvatud kohustuslikult kinni peetavad sotsiaalmaksed.

See vahetusväärtus arvutatakse selle riigi vääringus, kus töötaja töötab, Euroopa ühenduste ametnike töötasude puhul kasutatava vahetuskursi alusel.

Kui see vahetusväärtus on suurem kui käesolevates eeskirjades kalendri-aasta kohta ette nähtud töötasu, jääb nende kahe summa vahe asjaomasele töötajale.

[...]"

- 15 Lähetatud töötajate personalieeskirjade artikli 49 lõike 2 punkti b kommentaar täpsustab:

„Euroopa ühenduste ametnike personalieeskirjade sätete kohaselt tuleb muude vääringute kui euro puhul võrdluskursina kasutada Euroopa Liidu üldeelarve täitmisel kasutatavat vahetuskursi asjaomase aasta 1. juuli seisuga. Seda võrdluskursi kasutatakse töötasude eurodesse ümberarvutamiseks.”

- 16 Kuratoorium otsustas 2008. aasta oktoobris muuta alates 1. juulist 2008 lähetatud töötajate personalieeskirjade artikli 49 lõike 2 punkti b, lisades selle sätte teise ja kolmanda lõigu vahele järgmise lõigu:

„Neid vahetuskursse võrreldakse eelarve täitmisel kasutatavate igakuiste vahetuskurssidega. Kui kursierinevus on ühe või mitme vääringu puhul seni kasutatud vahetuskursiga võrreldes 5% või suurem, tehakse kohandamine alates sellest kuust. Kui kursierinevus jääb alla kohandamiseks vajalikku alammäära, ajakohastatakse vahetuskursid hiljemalt kuue kuu pärast.”

- 17 Lähetatud töötajate personalieeskirjade artikkel 79 näeb ette võimaluse esitada haldus- ja finantsotsuste peale halduskaebus peasekretärile. Kui peasekretär jätab kaebuse oma otsusega või vaikimisi rahuldamata, võib selle otsuse edasi kaevata personalieeskirjade artikli 80 alusel, mille lõige 1 sätestab:

„Pretensioonide nõukogul on esimese ja lõpliku instantsina ainupädevus lahendada kooli juhtorganite ja töötajate vahel vaidlusi, mis on seotud neid kahjustavate otsuste seadusele vastavusega. Kui tegemist on rahalise vaidlusega, on pretensioonide nõukogul täielik pädevus.”

- 18 Lähetatud töötajate personalieeskirjade artikkel 86 näeb ette, et „[k]äesolevate eeskirjade sätteid, mis on analoogsed Euroopa ühenduste ametnike personalieeskirjade artiklitega, tõlgendatakse vastavalt komisjoni kohaldatavatele kriteeriumidele”.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

- 19 P. Miles ja 136 muud põhikohtuasja hagejat on Ühendkuningriigist Euroopa koolidesse lähetatud õpetajad. Vastavalt lähetatud töötajate personalieeskirjadele saavad nad Ühendkuningriigi ametiasutuste poolt liikmesriigis makstavat töötasu ja teiseks lisatasu, mis vastab personalieeskirjades ette nähtud töötasu ja liikmesriigis makstava töötasu, millest on maha arvatud kohustuslikud sotsiaalmaksud, vahetuväärtuse vahele, mida maksab Euroopa kool (edaspidi „Euroopa lisatasu”).
- 20 Euroopa lisatasu arvutati ajavahemikus 1. juulist 2007 kuni 30. juunini 2008 sellel ajal kohaldatud lähetatud töötajate personalieeskirjade versiooni artikli 49 lõike 2 punkti b alusel, lähtudes ühelt poolt nende personalieeskirjadega ette nähtud töötasu ja teiselt poolt kõigi liikmesriigis makstavate, naelsterlingites väljendatud tasude Euroopa Ühenduses 1. juulil 2007 üldeelarve täitmisel kasutatava vahetuskursi alusel konverteeritud vahetuväärtuse vahest.
- 21 Alates 2007. aasta oktoobrist langes naelsterlingi väärtus oluliselt. Siiski ei arvestatud seda asjaolu hagejate Euroopa lisatasu arvutamisel enne 1. juulit 2008, kuivõrd Euroopa ühenduste ametnike töötasu suhtes kohaldatavat vahetuskurssi, millele kõnealune säte viitab, kohandatakse vaid kord aastas.
- 22 P. Miles ja teised põhikohtuasja hagejad esitasid ajavahemikus 15. aprill kuni 20. mai 2008 halduskaebused Euroopa koolide peasekretärile ning taotlesid naelsterlingi konverteerimiskursi läbivaatamist ja Euroopa lisatasu ümberarvutamist alates 2007. aasta

novembrist. Peasekretär jättis need kaebused vaikimisi rahuldamata ja põhikohtuasja hagejad esitasid pretensioonide nõukogule 15. detsembril 2008 tühistamiskaebused ning 9. jaanuaril 2009 novembrist 2007 juunini 2008 ulatuvat ajavahemikku hõlmavad kahju hüvitamise nõuded. Sellega seoses esitasid põhikohtuasja hagejad eelkõige väite, et lähetatud töötajate personalieeskirjade artikli 49 lõike 2 punkt b on EÜ artiklite 12 ja 39 alusel ebaseaduslik.

- 23 Euroopa koolide kuratoorium muutis 2008. aasta oktoobris lähetatud töötajate personalieeskirjade artikli 49 lõike 2 punkti b eesmärgiga muuta vahetuskursi läbivaatamine euroalasse mittekuuluvate liikmesriikide vääringute vahetuskursside suurte kõikumiste korral paindlikumaks. Selle muudatuse jõustumise tähtajaks määrati 1. juuli 2008, kuna tagasiulatuv kohaldamine oleks kaasa toonud suured kulutused ja tinginud enammakstud Euroopa lisatasu tagasinõudmise nende liikmesriikide töötajatelt, mille vääring tugevnes.
- 24 Pretensioonide nõukogu märkis, et Euroopa koolide õiguslik korraldus on ainulaadne (*sui generis*) süsteem, mis seisab eraldi nii ühenduste ja Euroopa Liidu kui ka liikmesriikide süsteemidest, olles siiski nende vahelise koostöö elluvijaks. Nõukogu täpsustas, et sellest võib järeldada, et kuigi need siseriiklikud õigusaktid ja rahvusvahelised dokumendid, mille poolteks Euroopa koolid ei ole, ei saa olla Euroopa koolidele kui niisugustele õiguslikult siduvad, peavad neis sisalduvad või neis viidatud aluspõhimõtted, niivõrd kui need on üldiselt tunnustatud nii liidu kui ka liikmesriikide õiguskorras, siiski olema vähemalt lähtekohaks nende koolide organite toimingutele. Lisaks sellele on need liidu õiguse sätted, millele Euroopa koolide konventsiooni

alusel vastu võetud normatiivsed tekstid viitavad, Euroopa koolide süsteemis vahe-
tult kohaldatavad.

- 25 Pretensioonide nõukogu tõdes, et neil asjaoludel on vastuvõetav põhikohtuasja hage-
jate väide, et lähetatud töötajate personalieeskirjade artikli 49 lõike 2 punkt b on EÜ
artiklite 12 ja 39 alusel ebaseaduslik.
- 26 Pretensioonide nõukogu märkis, et otsesõnu näeb Euroopa koolide konventsioon
ette üksnes selle, et Euroopa Kohtul on pädevus konventsiooni osapoolte vaheliste
vaidluste osas. Siiski kerkib küsimus, kas pretensioonide nõukogus väidete alusena
esitatavate liidu õiguse põhimõtete ning samuti liidu õiguse nende normide tõlgen-
damise ja kohaldamise seisukohast, millele viitavad selle konventsiooni alusel vastu
võetud sätted, saab pretensioonide nõukogu lugeda EÜ artikli 234 kohaldamisalasse
kuuluvaks kohtuks vaatamata sellele, et see nõukogu kuulub nii ühenduse kui ka liik-
mesriikide omast eraldiseisvasse ainulaadsesse (*sui generis*) süsteemi.
- 27 Pretensioonide nõukogu rõhutab selles kontekstis asjaolu, et nõukogu on asutatud
konventsiooniga, mis on siduv üksnes ühendusele ja selle liikmesriikidele, et tagada
ühetaoline õiguslik kaitse nõukogule usaldatud pädevuse valdkonnas. See konvent-
sioon näeb lisaks ette, et pretensioonide nõukogu otsused peavad vajaduse korral
täitma liikmesriigi pädevad ametiasutused ja et vaidlused, mis nõukogu pädevuses ei
ole, kuuluvad siseriiklike kohtute pädevusse. Seega oleks paradoksaalne, kui üksnes
siseriiklikud kohtud saaksid Euroopa koole puudutava vaidluse raames esitada küsi-
musi Euroopa Kohtule. Lisaks kõigele oleks pretensioonide nõukogu võimalus esitada
Euroopa Kohtule eelotsuse küsimusi vastavuses EÜ artikli 234 eesmärgiga tagada lii-
du õiguse ühetaoline kohaldamine.

28 Mis puutub küsimusse, kas lähetatud töötajate personalieeskirjade artikli 49 lõike 2 punkt b on kooskõlas EÜ artiklitega 12 ja 39, siis leiab pretensioonide nõukogu, et sellele vastamine kätkeb teatavaid raskusi. Nõukogu märgib, et kuna vaidlusalust sätet muudeti alles alates 1. juulist 2008, see tähendab kaheksa kuud pärast naelsterlingi väärtuse märkimisväärse languse tuvastamist, siis olid Ühendkuningriigi poolt lähetatud õpetajad enne seda kuupäeva töötasu arvestamisel ebasoodsamas olukorras. Asjaolu, et teiste liikmesriikide poolt lähetatud õpetajad olid enne seda kuupäeva töötasu kohandamise puudumise tõttu nende liikmesriikide vääringute tugevnemise tõttu soodsamas olukorras, ei saa samuti õigustada Euroopa koolide seisukohta, sest töötasu kohandamise puudumine muutis veelgi suuremaks ebavõrdsuse asjaomaste õpetajate kohtlemisel. Pretensioonide nõukogu arvates on selline olukord mitte üksnes vastuolus võrdse kohtlemise ja kodakondsuse alusel diskrimineerimisest hoidumise põhimõttega, vaid võib endast kujutada ka töötajate vaba liikumise takistust.

29 Neil asjaoludel otsustas pretensioonide nõukogu menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas [EÜ] artiklit 234 tuleb tõlgendada nii, et selline kohtuorgan nagu [Euroopa koolide konventsiooni] artikli 27 alusel asutatud pretensioonide nõukogu kuulub nimetatud artikli kohaldamisalasse, ja kuna see nõukogu otsustab viimase astmena, siis kas ta on kohustatud pöörduma Euroopa Kohtusse?

2. Kui vastus esimesele küsimusele on jaatav, siis kas [EÜ] artikleid 12 ja 39 tuleb tõlgendada nii, et need ei võimalda kohaldada sellist töötasu süsteemi, nagu kehtib

Euroopa koolides, sest kuigi selle süsteemi puhul on otsesõnu viidatud ühenduste ametnike suhtes kehtivale süsteemile, ei võimalda see täielikult, sealhulgas tagasiulatavalt, arvesse võtta vääringu väärtuse langust, mis toob kaasa asjaomase liikmesriigi ametivõimude lähetatud õpetajate ostujõu languse?

3. Kui vastus teisele küsimusele on jaatav, siis kas selline erinevus, mis on tuvastatud olukordade vahel, milles on ühelt poolt Euroopa koolidesse lähetatud õpetajad, kelle töötasu tagavad samal ajal nende riigi ametiasutused ja Euroopa kool, kus nad õpetavad, ja teiselt poolt Euroopa ühenduse ametnikud, kelle töötasu tagab üksnes ühendus, võib õigustada – eespool viidatud artiklites sätestatud põhimõtete seisukohast ja isegi kui kõnealustes personalieeskirjades viidatakse otsesõnu ühenduste ametnike personalieeskirjadele – seda, et võrdväärse ostujõu säilitamise tagamiseks kohaldatavad vahetuskursid ei ole samad?”

Euroopa Kohtu pädevus

Euroopa Kohtule esitatud märkused

- 30 Põhikohtuasja hagejad ja komisjon on seisukohal, et Euroopa Kohus on pädev tal-
le pretensioonide nõukogu poolt esitatud eelotsusetaotluse asjas otsust tegema ja
et lisaks õigusele esitada Euroopa Kohtule eelotsusetaotlus EÜ artikli 234 kolman-
da lõigu alusel on pretensioonide nõukogul ka kohustus esitada Euroopa Kohtule

eelotsusetaotlus. Euroopa koolid on seevastu vastupidisel seisukohal ja teevad seega ettepaneku vastata esimesele küsimusele eitavalt.

- ³¹ Põhikohtuasja hagejad ja komisjon kinnitavad, et pretensioonide nõukogu vastab kõigile kehandi EÜ artikli 234 tähenduses „kohtuna” kvalifitseerimise tingimustele, mis on tuvastatud Euroopa Kohtu praktikas. Nii on pretensioonide nõukogu asutatud õiguslikul alusel, see on alaline, selle liikmetel on kõik sõltumatuse tagatised, selle otsused on kohustuslikud ning see kohaldab õigusnorme ja tavalistes kohtutes kasutatavaga analoogset võistlevuse põhimõttel rajanevat menetlust. Komisjon lisab, et lahendades vaidlust põhikohtuasja hagejate ja Euroopa koolide kui tööandja vahel, tegutseb pretensioonide nõukogu käesoleval juhul kohtuna.
- ³² Põhikohtuasja hagejad ja komisjon leiavad, et kuigi pretensioonide nõukogu ei ole otseselt seotud ühegi konkreetse liikmesriigiga, tuleb see samastada „liikmesriigi kohtuga” EÜ artikli 234 tähenduses. Tegelikult on Euroopa Kohus juba 4. novembri 1997. aasta otsuses kohtuasjas C-337/95: Parfums Christian Dior (EKL 1997, lk I-6013, punktid 20–26) leidnud, et mitme liikmesriigi ühine kohus saab eelotsuse küsimusi esitada. Selle otsuse tegi Euroopa Kohus EÜ artikli 234 teleoloogilisele tõlgendusele tuginedes, võttes arvesse selle sätte eesmärki, milleks on liidu õiguse ühetaolise tõlgendamise tagamine. Sellist lahendust tuleb põhikohtuasja hagejate ja komisjoni arvates kohaldada ka pretensioonide nõukogu puhul, mida tuleb lugeda liidu ja kõigi liikmesriikide ühiseks kohtuks, mis peab kohaldama liidu õigust sarnaselt liikmesriigi kohtutega. Liidu õiguse ühetaolise kohaldamise tagamise eesmärgiga on vastavuses see, kui pretensioonide nõukogul on võimalik liidu õigusnormide kohaldamise raames esitada eelotsusetaotlus Euroopa Kohtule.

- 33 Komisjon mõõnab, et mis tahes rahvusvaheline kohus ei saa Euroopa Kohtule eelotsusetaotlust esitada üksnes selle tõttu, et ta kohaldab liidu õigusnorme. Käesoleval juhul on aga tegemist erandjuhuga, mis puudutab sellist kõigile liikmesriikidele ühist kohut, mis asendab liikmesriigi kohut, mis muidu oleks pädev. Põhikohtuasja hagejad väidavad, et ei saa nõustuda olukorraga, kus liikmesriigid hoiavad kõrvale aluslepingutest tulenevatest kohustustest, sõlmides Euroopa koolide konventsiooni, mis lisaks ei näe otsesõnu ette liidu õiguse kohaldamisala kitsendamist.
- 34 Komisjon ja põhikohtuasja hagejad leiavad, et kuna liit on Euroopa koolide konventsiooni osapool, siis on see konventsioon ja selle põhjal kehtestatud normid täies ulatuses liidu õiguse osa. Hagejad teevad selle põhjal järelduse, et Euroopa Kohus on pädev tegema eelotsuse nii selle konventsiooni kui ka lähetatud töötajate personali-eeskirjade kohta.
- 35 Euroopa koolid on seisukohal, et Euroopa koolide konventsiooni artikli 27 põhjal on pretensioonide nõukogu kohus. Siiski ei ole nende arvates ilmselgelt tegemist liikmesriigi kohtuga. Euroopa Kohtul oli eelkõige eespool viidatud kohtuotsuses Parfums Christian Dior võimalik laiendada liikmesriigi kohtu mõistet Cour de justice du Benelux'ile selle tõttu, et intellektuaalomandi valdkond on liidu tasandil reguleeritud. Lähetatud töötajate personali-eeskirju ei saa pidada valdkonnaks, mis on liidu tasandi reguleeritud, vaid need väljendavad üksnes liikmesriikide poolt pädevuse loobumist Euroopa koolide kehandite kasuks, et need korraldaksid oma suhted nende käsutusse antud õpetajatega. Peale selle kujutab kaubamärgivaldkonnas Cour de justice du Benelux'i poolt Euroopa Kohtusse pöördumine liikmesriigi kohtus pooleli oleva asja ühte staadiumi, samas kui pretensioonide nõukogu ja liikmesriigi kohtute

õigusemõistmise funktsiooni vahel puudub igasugune seos. Tähtsust ei oma asjaolu, et pretensioonide nõukogu otsuste täitmist saab nõuda liikmesriigi kohtult.

- 36 Euroopa koolid leiavad, et kuigi nende sidemed liiduga on lähedased, on need eba-piisavad järeldamiseks, et lähetatud töötajate personalieeskirjad moodustavad osa liidu õigusest. Kuigi pretensioonide nõukogu otsustuspraktika põhjal on võrdse kohtlemise põhimõte ja töötajate vaba liikumise põhimõte need aluspõhimõtted, mida Euroopa koolid ja sealhulgas pretensioonide nõukogu peab järgima, ei saa sellest siiski teha järeldust, et Euroopa koolide kuratooriumi poolt vastu võetud normatiivsed tekstid on samastatavad liidu õigusega. Kerkinud küsimused seonduvad üksnes Euroopa koolide ja nende käsutusse antud töötajate vaheliste suhetega ning puudub otsene seos liidu õigusega. Neil asjaoludel puudub Euroopa Kohtul pädevus vastata pretensioonide nõukogu eelotsusetaotlusele, kuna puudub piisav seos liidu õigusega.

Euroopa Kohtu hinnang

- 37 On kohane meenutada, et vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale võtab Euroopa Kohus, kui ta hindab seda, kas eelotsusetaotluse esitanud organ on kohus ELTL artikli 267 tähenduses – mis on üksnes ühenduse õiguse valdkonda kuuluv küsimus –, arvesse järgmiste asjaolude kogumit: organi õiguslik alus, alalisus, otsuste kohustuslikkus, menetluse võistlevus, õigusnormide kohaldamine organi poolt ning tema sõltumatus (vt eelkõige 17. septembri 1997. aasta otsus kohtuasjas C-54/96: Dorsch Consult, EKL 1997, lk I-4961, punkt 23; 31. mai 2005. aasta otsus kohtuasjas C-53/03: Syfait jt, EKL 2005, lk I-4609, punkt 29; 14. juuni 2007. aasta otsus kohtuasjas C-246/05: Häupl, EKL 2007, lk I-4673, punkt 16, ja 22. detsembri 2010. aasta otsus kohtuasjas C-118/09: Koller, EKL 2010, lk I-13627, punkt 22).

- 38 Kuigi pretensioonide nõukogu vastab – nii nagu kõik käesolevas asja menetlusosalisel märgivad – kõigile neile tingimustele ja seda tuleb järelilikult pidada „kohtuks” ELTL artikli 267 tähenduses, tuleb siiski märkida, et nimetatud sätte sõnastus viitab „liikmesriigi kohtule”.
- 39 Vältimatult tuleb tõdeda, et pretensioonide nõukogu ei ole seotud liikmesriigiga, vaid Euroopa koolidega, mis moodustavad vastavalt Euroopa koolide konventsiooni põhjendustele 1 ja 3 „ainulaadse (*sui generis*)” süsteemi, mis rahvusvahelise kokkuleppe abil loob aluse liikmesriikide ning liikmesriikide ja liidu vaheliseks koostööks, et Euroopa institutsioonide tõhusa töö tagamiseks anda nende institutsioonide teenistujate lastele ühtset haridust.
- 40 Eespool viidatud kohtuotsuse Parfums Christian Dior punktis 21, millele hagejad ja komisjon on viidanud, sedastas Euroopa Kohus tõepoolest, et puudub õiguspärane põhjus, miks mitme liikmesriigi ühine kohus, nagu Cour de justice du Benelux, ei peaks saama esitada Euroopa Kohtule eelotsuse küsimusi sarnaselt nende liikmesriikide oma kohtutega.
- 41 Siiski ei kujuta pretensioonide nõukogu endast sellist mitme liikmesriigi ühist kohtut, mis on võrreldav Cour de justice du Benelux’iga. Esiteks on Cour de justice du Benelux’i ülesanne tagada kolme Benelux’i riigi ühiste õigusnormide kohaldamine ja teiseks on menetlus selles kohtus liikmesriigi kohtus pooleli oleva sellise asja üks staadium, mille tulemusel tuvastatakse Beneluxi ühiste õigusnormide lõplik tõlgendus (vt eespool viidatud kohtuotsus Parfums Christian Dior, punkt 22), samas kui pretensioonide nõukogul puuduvad sellised seosed liikmesriigi kohtusüsteemiga.

- 42 Kuigi pretensioonide nõukogu loojad olid kõik liikmesriigid ja liit, on tegemist rahvusvahelise organisatsiooni kehandiga, mis vaatamata funktsionaalsetele sidemetele liiduga asub liidust ja liikmesriikidest formaalselt eraldi.
- 43 Neid asjaolusid arvestades ei piisa asjaolust, et pretensioonide nõukogu peab vaidluse lahendamisel kohaldama liidu õiguse aluspõhimõtteid, selleks et see nõukogu oleks hõlmatud mõistega „liikmesriigi kohus” ja kuuluks seega ELTL artikli 267 kohaldamisalasse.
- 44 Põhikohtuasja hagejad ja komisjon leiavad siiski, et pretensioonide nõukogu võimalus või isegi kohustus pöörduda taolise vaidluse korral Euroopa Kohtu poole on nende põhimõtete ühetaolise kohaldamise tagamiseks ja lähetatud õpetajatele nendest põhimõtetest tulevate õiguste tõhusaks kaitseks hädavajalik.
- 45 Sellega seoses tuleb märkida, et kuigi võib tõepoolest kaaluda Euroopa koolide konventsiooniga loodud õiguskaitse süsteemi arendamist eelmises punktis viidatud suunas, peavad liikmesriigid ise kehtiva süsteemi ümber kujundama (vt analoogia alusel 25. juuli 2002. aasta otsus kohtuasjas C-50/00 P: Unión de Pequeños Agricultores vs. nõukogu, EKL 2002, lk I-6677, punktid 44 ja 45).
- 46 Eelpool esitatu põhjal puudub Euroopa Kohtul pädevus vastata Euroopa koolide pretensioonide nõukogu poolt esitatud eelotsusetaotlusele.

Kohtukulud

- ⁴⁷ Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule märkuste esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (suurkoda) otsustab:

Euroopa Kohtul puudub pädevus vastata Euroopa koolide pretensioonide nõukogu poolt esitatud eelotsusetaotlusele.

Allkirjad